

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

LEGAL REGULATION OF THE PROVISION OF COSMETOLOGY SERVICES IN UKRAINE: ISSUES OF CONCERN

Менів Я.О., к.ю.н.,

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Сучасна косметологія стає дедалі більш популярною, в тому числі в Україні. Багато людей звертаються до косметологів для покращення зовнішності або вирішення естетичних питань. Крім того, ця сфера активно розвивається, пропонуючи різноманітні послуги від лікування дефектів шкіри до хірургічного втручання для вирішення естетичних проблем шляхом застосування регенеративної і лазерної косметології.

Незважаючи на це в Україні не встановлено чітких вимог до етичної та правової діяльності косметологів, що не сприяє захисту прав пацієнтів та підвищенню відповідальності спеціалістів за якість наданих послуг. Наслідком є надання послуг особами, які не мають належної освіти і фахової підготовки, а також надання неякісних послуг, що сприяє поширенню різноманітних захворювань, у тому числі інфекційних, чим становить загрозу громадському здоров'ю і життю. Наведене обумовлено: недосконалою

Європейська спрямованість української політики у сфері медицини та охорони здоров'я передбачає узгодженість законодавства зі стандартами Європейського Союзу, що в свою чергу вимагає реформування, розробки і прийняття оновленого законодавства у сфері охорони здоров'я, у тому числі і щодо надання косметологічних послуг.

Прогалини у законодавстві призводять до плутанини що є медичними послугами, а що є косметологічними послугами, вводять в оману споживача, ускладнюють, а іноді і унеможливають процедуру доведення у судовому порядку факту отримання неякісної косметологічної процедури, призводять до формуванню низького освітнього рівня споживачів дерматологічних, зокрема, косметологічних, послуг з питань впливу та наслідків дії чинників ризику на загальний стан здоров'я, стан шкіри та зовнішній вигляд особи.

Метою даного дослідження є визначення правового регулювання ринку косметологічних послуг. Проаналізувати підходи до визначення поняття «косметолог». Визначити міжнародний досвід регулювання даного питання, а також виокремити перспективні напрямки вдосконалення законодавства в Україні щодо регулювання діяльності щодо надання косметологічних послуг. Розкрити сутність відповідальності за правопорушення на ринку косметологічної послуг в Україні.

Ключові слова: медичне право, інформаційна згода, косметологія, судова практика, відшкодування шкоди.

Modern cosmetology is becoming increasingly popular, including in Ukraine. Many people turn to cosmetologists to improve their appearance or solve aesthetic issues. In addition, this area is actively developing, offering a variety of services from the treatment of skin defects to surgical intervention to solve aesthetic problems through the use of regenerative and laser cosmetology.

Despite this, in Ukraine there are no clear requirements for the ethical and legal activities of cosmetologists, which does not contribute to the protection of patients' rights and increasing the responsibility of specialists for the quality of services provided. The result is the provision of services by persons who do not have proper education and professional training, as well as the provision of poor-quality services, which contributes to the spread of various diseases, including infectious ones, which poses a threat to public health and life. The above is due to: imperfect

The European orientation of Ukrainian policy in the field of medicine and health care provides for the consistency of legislation with the standards of the European Union, which in turn requires reform, development and adoption of updated legislation in the field of health care, including the provision of cosmetology services.

The gaps in the legislation lead to confusion with both medical services and cosmetology services, mislead the co-worker, complicate, and sometimes make it difficult to carry out the procedure of bringing the fact of the removal of the unclear to the court order cosmetological procedures, leading to the formation of a low-light level of dermatological, zocrema, cosmetological, nutritional services inflowing and inheritance of officials' rizuki for the vital state of health, the skin and external appearance of an individual.

The purpose of this study is to determine the legal regulation of the cosmetology services market. To analyze approaches to defining the concept of "cosmetologist". To determine the international experience of regulating this issue, as well as to identify promising areas for improving legislation in Ukraine on the regulation of activities related to the provision of cosmetology services. To reveal the essence of liability for offenses in the cosmetology services market in Ukraine.

Key words: medical law, information science, cosmetology, court practice, sickness treatment.

Діяльність з надання послуг у сфері косметології набула колосальних масштабів в Україні. Поряд із стрімким зростанням попиту на косметологічні послуги частими є і випадки порушення прав споживачів у цій сфері. Наведене обумовлено: недостатнім правовим регулюванням, відсутністю основної законодавчої термінології і визначення термінів, невизначеністю суб'єктів надання косметологічних послуг, відсутністю спеціального органу контролю за діяльністю косметологів.

Прогалини у законодавстві призводять до плутанини що є медичними послугами, а що є косметологічними послугами, вводять в оману споживача, ускладнюють, а іноді і унеможливають процедуру доведення у судовому порядку факту отримання неякісної косметологічної процедури, призводять до формуванню низького освітнього рівня споживачів дерматологічних, зокрема, косметологічних, послуг з питань впливу та наслідків дії чинників ризику на загальний стан здоров'я, стан шкіри та зовнішній вигляд особи.

Поточний стан правового регулювання цього питання в Україні констатує, що єдиного нормативно-правового акту, який би чітко визначав стандарти надання косметологічних послуг відсутній. Більшість нормативних документів є застарілими та не відповідають вимогам сучасних правовідносин. Зокрема, досі чинним залишається наказ Міністерства охорони здоров'я СРСР «Про заходи щодо поліпшення косметологічної природи населенню» від 28.12.1982 №1290, який містить неактуальний перелік косметологічних послуг і фахівців, які мають право їх надавати. Доповнюють наукове регулювання галузеві стандарти та клінічні настанови за напрямками «Дерматовенерологія», «Дерматологія», яких обмаль, та матеріали наукових форумів. Доказові технології за напрямком «Косметологічна допомога» взагалі не використовуються, незважаючи на їх наявність у міжнародних джерелах.

Окремо слід зазначити, що у липні 2021 року Міністерство охорони здоров'я України оглосило про намір розробити порядок надання косметологічних послуг. Метою

є створення чіткого переліку послуг, які підпадають під категорію «медичні» та визначення порядку їх надання медичними працівниками. Таке рішення ухвалили на засіданні групи експертів МОЗ за напрямком «дерматовенерологія». Проте станом на 2024 рік офіційних повідомлень про затвердження такого порядку або внесення змін до законодавства немає.

Серед законодавчих актів, які регулюють дану сферу надання послуг потрібно зазначити Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Постанову Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 року «Про затвердження господарської діяльності з медичної практики».

Ключовим аспектом регулювання діяльності косметологів є ліцензування медичної діяльності сьогодні здійснюється на підставі Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» Медична ліцензія для косметолога – це не просто формальність а важливий документ, який підтверджує відповідність спеціаліста та обладнання встановленим стандартам.

Український ринок косметологічних послуг умовно поділяють на естетичні послуги, які салони краси можуть надавати без ліцензії, та медичні (косметичні, косметологічні), які можуть надаватися за наявності відповідної ліцензії. У зв'язку з цим за поділом послуг, які надаються у салонах краси, на естетичні і медичні (косметичні, косметологічні) варто керуватися Національним класифікатором видів економічної діяльності [1] і Державним класифікатором продукції та послуг [2]. У цих нормативно-правових документах виділені розділи 86 «Охорона здоров'я» та 96 «Надання інших індивідуальних послуг». Клас 96.02 класифікатора ДК 009: 2010 «Надання послуг перукарнями і салонами краси» включає: миття волосся, підрівнювання та стрижку, фарбування, тонування, завивку, випрямлення волосся та подібні види послуг, що надаються чоловікам і жінкам; гоління та підрівнювання бороди; масаж обличчя, манікюр і педикюр, макіяж тощо.

У Державному класифікаторі продукції та послуг є секція 96.02.1 «Послуги перукарські та інші послуги з догляду за зовнішністю», де виділені перукарські послуги для жінок і дівчаток; перукарські послуги для чоловіків і хлопчиків; косметичні, манікюрні та педикюрні послуги; послуги з догляду за зовнішністю, послуги поверхневого пілінгу тощо.

Перераховані процедури український законодавець не відносить до медичних і вважає естетичними послугами, які салон краси може надавати без ліцензії.

До послуг, які підлягають обов'язковому ліцензуванню відносять:

- 1) ін'єкційні процедури (ботулінотерапія, контурна пластика);
- 2) апаратні процедури (лазерна терапія, RF-ліфтинг та інші);
- 3) хімічний пілінг середнього та глибокого впливу;
- 4) мезотерапія;
- 5) дермабразія.

У Національному класифікаторі видів економічної діяльності [1] в класі 86.22 виділено клас «Спеціалізована медична практика», що передбачає медичне консультування та лікування у сфері спеціальної медицини лікарями-спеціалістами та хірургами. Відповідно, до медичних послуг належать процедури, пов'язані з введенням речовин у порожнину організму різними способами (ін'єкційно, природними шляхами тощо), що передбачають пошкодження шкірного покриву і слизової оболонки, а також вимагають застосування медичного обладнання й інструментів. Перелік цих процедур достатньо різноманітний. До них належать усі види пластичних операцій, апаратна косметологія, мезотерапія, ін'єкції ботоксу і силікону, епіляція, пілінг, ліпоксація, гідроколонотерапія та ін. Такі процедури, на думку українського законодавця,

повинні проводитися особами з медичною освітою та за наявності відповідної ліцензії [3, с. 102].

Не зважаючи на те, що вимога про ліцензування є важливою запорукою отримання якісних послуг, а також іноді збереження здоров'я і краси пацієнта, відповідальність за діяльність без отримання такої ліцензії становить всього лише штраф від 17 000 грн – 34 000 грн (ч. 1 ст. 164 КупАП) за перше правопорушення та від 34 000 грн – 85 000 грн за повторне, протягом року правопорушення (ч. 2 ст. 164 КупАП). Очевидно, що ця санкція досить лояльна і цілком помірна, враховуючи ціни на косметологічні послуги в Україні. Наприклад, середня ціна за контурну пластику губ (залежно від препарату) становить від 8 000 грн і до 13 000 грн, а послуга з колагеностимуляції полімолочною кислотою може коштувати приблизно 1400 євро. Достатньо надати послугу навіть одному пацієнту і косметолог зможе оплатити штраф за діяльність без ліцензії. Така ситуація, звичайно, створює сприятливі умови для подальшого «процвітання» косметології без належно оформлених документів.

Проте за незаконну лікувальну діяльність українським законодавцем передбачена кримінальна відповідальність (ст. 138 ККУ).

Важливим питанням є визначення поняття «косметолог» та кваліфікаційних вимог до суб'єкта, який надає косметологічні послуги.

У «Номенклатурі лікарських спеціальностей» затвердженій Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22.02.2019 року № 446 в п. 5 розділу I «Внутрішні хвороби» визначені спеціальності «Дерматовенерологія», а такі спеціальності як «дерматологія» або «косметологія» – відсутні [4]

Варто зауважити, що згідно з Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 № 117 [5] серед професіоналів в області косметології професія «косметолог» відсутня. «Косметолог» вживається лише у словосполученні з «провізором». Нормативно закріплена така професія як «провізор-косметолог». Водночас відповідно до класифікатора професій ДК 003:2005 [6] в Україні є така професія, яка «косметик» (№ 5141.2), що означає фахівець, який займається штучним доданням краси особі, тілу, підтриманням їх здорового стану, свіжості.

Сьогодні в косметологічних закладах працюють фахівці різних кваліфікаційних і освітніх рівнів, які зазвичай пройшли додаткове навчання на короткострокових курсах з косметології. Закінчивши такі курси навчання особа отримує професію, що є нелегітимною на державному рівні. Це пов'язано з тим, що в різних сертифікатах, дипломах, посвідченнях, виданих після проходження такого навчання, зазначаються професії, яких немає у Класифікаторі професій України [6].

Автори статті «Моніторинг ринку праці в галузі практичної косметології в Україні» провели інтерв'ювання понад 200 співробітників косметологічних закладів різних регіонів України і дослідним шляхом установили, що сьогодні в галузі косметології працюють усі охочі незалежно від профільної освіти. 38% респондентів мають медичну освіту (15% з них закінчили вищі медичні установи). 19% респондентів мають фармацевтичну освіту і кваліфікацію провізора загального профілю або провізора-косметолога. Решта – 37,5% респондентів – закінчили технічні, економічні, педагогічні, авіаційні, автотранспортні, інженерно-будівельні, фізкультурні та інші заклади вищої освіти і після отримання основної професії вирішили (з різних причин як особистого, так і професійного характеру) зайнятися практичною косметологією, закінчивши відповідні курси. 5,5% респондентів працюють у косметологічних закладах після закінчення середньої школи, пройшовши підготовку на курсах з косметології [7, с. 49].

Саме брак кваліфікованого персоналу є однією з основних проблем у сфері косметології в Україні. Це пов'язано з відсутністю єдиних державних освітніх стандартів підготовки кадрів для цієї сфери, що є наслідком відсутності законодавчої бази, яка регламентує діяльність косметологічних закладів.

Справу № 953/2628/24 розглянуто 9 жовтня 2024 року Київським районним судом м. Харкова. Йшлося про запобіжний захід для підозрюваної особи у кримінальному провадженні за ст. 119 Кримінального кодексу України. Підозрювана особа є громадянкою України, зареєстрованою як фізична особа-підприємець, що надає косметологічні послуги. Вона здійснювала діяльність у косметологічному салоні у м. Харків.

У березні 2024 року клієнтка салону звернулася для проходження процедури лазерного ліполізу під час якої було використано місцеву анестезію препаратом «Лідокаїн».

Слідством було встановлено, що підозрювана неадекватно ввела анестезуючий препарат «Лідокаїн» (а саме – перевищила допустиму дозу у щонайменше 15 разів), що спричинило різке погіршення стану здоров'я пацієнтки. Коли пацієнтка почала скаржитися на погіршення самопочуття, персонал салону намагався провести протиалергічну терапію, але безуспішно. Незабаром стан пацієнтки погіршився настільки, що була викликана швидка допомога, але під час транспортування пацієнтка померла.

Суд встановив, що підозрювана мала недостатню кваліфікацію для проведення інвазивних косметологічних процедур, зокрема тих, що потребують використання анестезії. У рішенні суду зазначено, що підозрювана отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Технологія парфумерно-косметичних засобів», здобувши кваліфікацію провізора-косметолога. Після того у 2021 році вона вступила до Медичного університету і на момент вчинення злочину являлась лікарем-інтерном за спеціальністю «Хірургія», а отже не мала необхідної медичної освіти та відповідної кваліфікації для виконання таких маніпуляцій, як лазерний ліполіз із застосуванням місцевої анестезії. Вона діяла з порушенням вимог, не дотримуючись стандартів безпеки, що призвело до тяжких наслідків для пацієнтки.

Косметологу 04.10.2024 було повідомлено про підозру за ч. 1 ст. 119 КК України, а саме за вбивство через необережність. Недостатня кваліфікація підозрюваної, згідно з судовими висновками, стала однією з ключових причин фатальних наслідків для пацієнтки [8].

Ще одним прикладом є рішення апеляційного суду Волинської області від 31 березня 2016 року № 161/12939/15. У цій справі позивачка звернулася до відповідачки з проханням надати косметологічні послуги, зокрема процедури біоревіталізації та введення філерів, з метою покращення зовнішнього вигляду. Відповідачка запевнила позивачку у своїй кваліфікації, заявивши, що має відповідні сертифікати та закупає косметологічні препарати від відомого постачальника (ТОВ «Естетік Сервіс»). Позивачка погодилася на процедуру, оплативши 3500 грн.

Послуги надавалися у невідповідних умовах: перша процедура проводилася вдома у відповідачки, друга – в орендованому приміщенні без належного санітарного стану. Після проведення процедур у позивачки виникли серйозні ускладнення, зокрема гематоми та набряки на обличчі, що підтвердили лікарі під час подальших медичних обстежень. Спеціалісти іншого салону краси підтвердили, що процедура не дала очікуваних результатів. Позивачка звернулася до ТОВ «Естетік Сервіс», який підтвердив, що відповідачка неправильно підбрала препарати, порушила дозування та техніку введення. Це могло стати причиною негативних наслідків для здоров'я пацієнтки.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову, виходячи з того, що позивачка не довела факту завдання

матеріальної шкоди через дії відповідачки. Проте позивачка подала апеляційну скаргу, стверджуючи, що надання косметологічних послуг мало здійснюватися ліцензованим медичним працівником, оскільки вони включали ін'єкційне втручання, яке потребує кваліфікації.

Апеляційний суд встановив, що відповідачка не мала права надавати такі послуги, оскільки не мала медичної ліцензії та необхідної освіти для проведення ін'єкційних процедур. Суд визнав, що вона перевищила свої повноваження як косметолог-естетист, порушивши вимоги чинного законодавства. У результаті апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та зобов'язав відповідачку повернути позивачці 3500 грн за неякісні послуги.

Проте слід зазначити щодо відмови у відшкодуванні моральної шкоди. Суд не задовольнив вимоги позивачки щодо компенсації моральної шкоди, аргументуючи це тим, що позивачка свідомо погодилася на послуги косметолога-естетиста, а не лікаря-дерматолога. Суд вважав, що позивачка могла б виявити більше обережності при виборі спеціаліста, особливо у випадку ін'єкційних процедур.

Суд звернув увагу на те, що позивачка не проявила достатньої пильності та не пересвідчилася у кваліфікації відповідачки, що свідчить про відсутність належної обачності. Позивачка не перевірила дійсність сертифікатів, ліцензій або умов, у яких надавалися послуги, що могло б свідчити про усвідомлений ризик із її боку.

Відповідно до Цивільного кодексу України, для компенсації моральної шкоди необхідно довести не лише факт порушення прав, а й наявність душевних або фізичних страждань, причинно-наслідковий зв'язок між діями відповідача і шкодою, а також вину виконавця. Суд вважав, що в цьому випадку моральна шкода не підлягає компенсації, оскільки позивачка могла уникнути цих наслідків, якщо б ретельніше перевірила кваліфікацію спеціаліста [9].

Ще одним аспектом, на який варто звернути увагу є питання інформованої згоди пацієнта, яка повинна надаватися кожному пацієнту, але дану вимогу ігнорують майже всі суб'єкти, які надають косметологічні послуги. У косметології інформована згода є надзвичайно важливою, оскільки більшість процедур, зокрема інвазивних, мають потенційні ризики, а пацієнти часто мають високі очікування щодо естетичного результату.

Інформована згода сприяє поінформованості пацієнта, усвідомленому прийняттю пацієнтом рішень стосовно свого лікування, а також забезпеченню добровільного характеру і належної фіксації таких рішень. У разі належного документування інформована згода дисциплінує і пацієнтів, і медичних працівників та зменшує ризик конфліктних ситуацій. Інформована згода є важливим елементом дотримання біоетики, зокрема медичної етики та чинного законодавства України.

Отримання пацієнтом належної інформації про всі важливі аспекти, пов'язані з медичним втручанням, дозволяє пацієнтові прийняти усвідомлене рішення щодо такого втручання та у більшості випадків адекватно сприймати процес і результати лікування [10, с. 235].

Підтвердженням важливості інформованої згоди є численні міжнародні акти. Серед них варто згадати: статтю 6 Конвенції про права людини та біомедицину, прийнятої у 1977 році, передбачає, що будь-яке втручання у сферу здоров'я може здійснюватися тільки після добровільної та свідомої згоди на нього відповідної особи. Європейська Хартія прав пацієнта 2002 р. також зазначає право на згоду, що надається на підставі інформації, яка є передумовою для будь-якої процедури.

Окремо слід згадати про Ов'єдську конвенцію, офіційно відому як Конвенція про права людини та біомедицину, яка прийнята у 1997 році Радою Європи. Дана Конвенція встановлює у тому числі ключові принципи щодо інформованої згоди пацієнта. Конвенція встановлює,

що жодне медичне втручання не може бути проведене без інформованої згоди пацієнта. Це означає, що якщо даний документ буде ратифіковано Україною, то косметологи в Україні матимуть чіткі обов'язки інформувати пацієнтів про всі аспекти процедур, включаючи ризики, альтернативи та очікувані результати. Такий підхід є не тільки етичним, а й допомагає пацієнтам приймати зважені рішення, підвищуючи їхню довіру до косметологів. Ратифікація Ов'єдської конвенції – може стати важливим кроком у процесі євроінтеграції України. У сфері біоетики та косметології це означає прийняття європейських норм і цінностей, що підвищить довіру до українських косметологічних послуг серед іноземних пацієнтів та підніме престиж українських косметологів на міжнародному рівні [11, с. 19–20].

Відповідно до статті 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» згода інформованого пацієнта необхідна для застосування методів діагностики, профілактики та лікування. Інформована згода пацієнта – це добровільне погодження на медичне втручання після отримання повної та зрозумілої інформації про стан здоров'я, мету запропонованих процедур, можливі ризики та альтернативні методи лікування. Медичний працівник зобов'язаний надати цю інформацію в доступній формі, як зазначено в статті 39 вищезгаданого закону.

Водночас законодавство України не містить узагальненої дефініції поняття «інформована згода на медичне втручання». Медичне втручання, що впливає на організм людини може бути інвазивним – яке порушує цілісність шкірних покривів чи слизової оболонки (у сфері косметологічних послуг це введення ботулотоксину, введення філерів, апаратні процедури, що проводяться з допомогою апаратних технологій і передбачають пошкодження шкірного покриву, плазмоліфтинг, мезотерапія, нитковий ліфтинг, введення ліполітиків та інші), або неінвазивні (наприклад, лазерна терапія, фотоомолодження, ультразвуковий SMAS-ліфтинг, мікрострумова терапія та інші).

У випадку косметологічних послуг, особливо тих, що передбачають інвазивні процедури або мають потенційні ризики для здоров'я, інформована згода забезпечує належну фіксацію факту надання пацієнтом своєї згоди та може служити доказом у разі виникнення спірних ситуацій.

Очевидно, що сучасна косметологія в Україні пропонує широкий спектр як неінвазивних процедур, так і інвазивних. Проте, вимога законодавства щодо інформованої згоди ігнорується дуже часто. Цьому підтвердженням є судова практика.

Окремо хочемо підкреслити ще один аспект, недостатності регулювання питань щодо інформованої згоди пацієнта у косметологічній сфері. Надання косметологічних послуг має на меті отримання прибутку, а отже важливим тут є Закон України «Про захист прав споживачів». Перелік відомостей, які надаються споживачу передбачений статтею 15 вищезазначеного закону. Отже, відсутність інформованої згоди в тому числі недостатньо доводить до відома пацієнта про процедуру, яку йому проводитимуть. Наразі вартість препаратів і процедур як інвазивних, так неінвазивних коштують доволі високо, тому стає очевидним, що як споживач пацієнт повинен бути проінформований про тривалість ефекту від процедури, про те чи взагалі ефект настане.

Окремо слід зазначити про досвід зарубіжних країн у сфері косметології. Система надання косметологічних послуг в США заслуговує особливої уваги.

Зважаючи на те, що США є федеративною країною, порядок здійснення косметологічної діяльності залежить від законів конкретного штату. Але за загальним прави-

лом косметологічні процедури проводять косметологи (медсестри з естетичного догляду) під наглядом лікаря-дерматолога, лікаря-пластичного хірурга або лікаря-косметолога. Косметолог зобов'язан отримати спеціалізовану освіту, ліцензію та мати досвід роботи у цій сфері. Також потрібно відмітити, що у всіх штатах, окрім Коннектикуту, косметологи повинні мати ліцензію для провадження професійної діяльності.

Один із штатів в якому існує багато заборон щодо провадження косметологічної діяльності – Флорида. Відповідно до пункту 477.014 Статуту Флориди (Florida Statute) з 1 січня 1979 року жодна особа, крім косметолога з відповідною ліцензією, не може провадити косметологічну діяльність або використовувати ім'я чи звання косметолога. Якщо особа хоче отримати ліцензію на провадження косметологічної діяльності, вона зобов'язана здати кваліфікаційний іспит штату. Проходження такого іспиту не можливо без сертифікату із косметологічної школи Флориди про проходження навчання не менш, як 1200 годин. Надгляд за ліцензуванням косметологічної діяльності у Флориді здійснює Рада косметологів. Вона складається з 7 членів, 5 з яких є ліцензованими косметологами. Кожен член Ради несе відповідальність перед губернатором за належне виконання своїх обов'язків. Губернатор розглядає будь-які скарги або негативні повідомлення, отримані щодо дій ради чи її членів, і вживає щодо них відповідних заходів. Заходи можуть включати відсторонення будь-якого члена ради. Губернатор може звільнити з посади будь-якого члена Ради за невиконання своїх обов'язків, некомпетентну чи непрофесійну поведінку [12].

Варто зазначити, що в США лікарі не займаються наданням косметологічних послуг, оскільки це для них є економічно не вигідним. Дерматологи виконують свої безпосередньо функціональні обов'язки: лікують хворих з патологіями шкіри та її похідних. Пластичні хірурги виконують операції згідно зі специфікою діяльності і здійснюють введення ін'єкційних моделюючих лікарських засобів. Інші напрями називаються прикладною естетикою, у цій галузі працюють особи, які не мають медичної освіти, проте повинні отримати спеціальну освіту і ліцензію [3, с. 103].

Висновки. Наразі надання та отримання косметологічних послуг в Україні – ризик, адже дана сфера законодавчо не врегульована та повноцінно не контролюється. Косметологічна послуга, як вид має складний характер, тому що вона акумулює як медичні, так і правові аспекти. Крім того результат послуги впливає і на зовнішність людини, і на її здоров'я. В Україні відсутнє законодавство, яке б регулювало відносини у косметологічній сфері. Така ситуація несприятливо впливає на правове регулювання та контроль за порядком надання косметологічних послуг. Право на захист споживачів у даній сфері повноцінно не реалізується, сформована різна судова практика у типових справах.

Недосконалість вітчизняної нормативно-правової бази з питань організації медичної допомоги, зокрема, спеціалізованої (у т. ч. дерматовенерологічної та її складової – косметологічної) в частині забезпечення безперервного ланцюга медичних послуг, наступності різних видів і етапів медичної допомоги, оскільки в реальності залишається дієвою застаріла система направлень пацієнта до інших спеціалістів.

Вбачається, що з метою адекватного врегулювання косметологічної індустрії варто розробити спеціальне законодавство, встановити чіткі вимоги та стандарти, що гарантуватимуть безпеку надання косметологічних послуг та сприятимуть мінімізації негативних наслідків для здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національний класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10> (дата звернення: 28.11.2024).
2. Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v457a609-10> (дата звернення: 28.11.2024).
3. Чеховська І.В., Білоцок В.В. Правове регулювання ринку косметологічних послуг: порівняльно-правовий аналіз. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 15. С. 101–111.
4. Номенклатура лікарських спеціальностей, затверджена Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22.02.2019 № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0204-19#Text> (дата звернення: 28.11.2024).
5. Положення про професійну підготовку та порядок атестації працівників. ВИПУСК 78 Охорона здоров'я. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02> (дата звернення: 28.11.2024).
6. Кран О.С., Посилкіна О.В., Башура О.Г., Переседько І.Г. Моніторинг ринку праці в галузі практичної косметології в Україні. *Управління, економіка та забезпечення якості в фармації*. 2009. № 3 (5). С. 49–57.
7. Рішення Київського районного суду м. Харкова від 9 жовтня 2024 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122179778#> (дата звернення: 28.11.2024).
8. Рішення апеляційного суду Волинської області від 31 березня 2016 року. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/56944622> (дата звернення: 28.11.2024).
9. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Бушенка; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
10. Hryasymiv O.Y. Possibility of ratification by Ukraine of the convention for the protection of human rights and dignity of human being with regard to the application of biology and medicine: pros and cons. *Медичне право*. 2021. № 1 (27). С. 18–26.